

MAGDALENA NOWAK-RZAŚA

Katedra Planowania i Inżynierii Przestrzennej
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

WSPÓŁCZESNE FUNKCJE PARKÓW MIEJSKICH W ASPEKCIE OCZEKIWAŃ SPOŁECZNYCH

Streszczenie. W artykule została zaprezentowana problematyka parków miejskich, przedstawiono ich funkcje i przeznaczenie. Wśród mieszkańców Olsztyna przeprowadzono ankietę, w której pytano o społeczne oczekiwania względem parków miejskich. Przedstawiono wyniki tych badań. Kontakt z naturą, możliwość rekreacji i spotkań z innymi ludźmi okazały się najważniejszymi oczekiwaniami społecznymi dotyczącymi parków miejskich.

Słowa kluczowe: park miejski, funkcje parku

Wstęp

Parki są dziś niezbędną częścią współczesnego miasta. Stanowią one miejsca wypoczynku i rekreacji, uprawiania sportu, nauki dla najmłodszych, imprez rozrywkowych dla mieszkańców miasta. Ludzie mogą tu wypoczywać, spacerując, jeżdżąc na rowerze, poznając przyrodę, bawiąc się z dziećmi, a czasami nawet wędkując czy pływając.

Metodyka

W artykule zaprezentowano wyniki badań dotyczących oczekiwań społecznych mieszkańców Olsztyna w stosunku do parków (MIESZKOWICZ 2008). Badania ankietowe przeprowadzono na 100 użytkownikach parków.

Pytania w ankiecie dotyczyły:

- częstotliwości odwiedzania parków w trzech okresach – latem, wiosną i jesienią oraz zimą (poproszono o zaznaczenie odpowiedzi spośród: częściej niż raz tygodniu, raz na tydzień, raz na miesiąc, rzadziej lub w ogóle),
- powodu odwiedzania parku (poproszono ankietowanych o zaznaczenie co najmniej jednej odpowiedzi spośród: spacer, spotkanie ze znajomymi, spacer

- z dzieckiem, wyjście z psem, sport, droga do pracy (domu, szkoły itp.), inne (podaj, jakie),
- określenia funkcji, które powinny spełniać parki (zadaniem respondentów było uporządkowanie według istotności następujących funkcji: rekreacyjna i wypoczynkowa, kulturalno-rozrywkowa, dydaktyczno-edukacyjna, zdrowotna i sportowa, inne (podaj, jakie),
  - określenia elementów brakujących w parkach (zadaniem ankietowanych było uporządkowanie pod względem istotności następujących elementów: tablica informacyjna parku, oznaczenie szlaków pieszych i rowerowych, ścieżki rowerowe i urządzenia sportowe, altany do wypoczynku, zbiorniki wodne, place zabaw dla dzieci, obiekty gastronomiczne, pomniki i rzeźby),
  - oceny sposobu zarządzania parkami (respondenci punktowali tu poziom bezpieczeństwa w parkach, stan zieleni oraz infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej).

Uzyskane wyniki posłużyły jako dane wyjściowe do zaproponowania zmian w parkach, tak by stały się one bardziej atrakcyjne dla mieszkańców miasta. Wyniki tej ankiety zostały wykorzystane przy sporządzaniu planu zarządzania jednym z parków Olsztyna.

Jakie funkcje powinny spełniać parki?

Według ankietowanych podstawową funkcją, której powinny służyć parki, jest rekreacja i wypoczynek – 38%. Najczęściej tę odpowiedź wybierały osoby po 60. roku życia (48%), chociaż te młodsze także często uważały tę funkcję za istotną (33-34%). Powodem odwiedzania parków przez ankietowanych w wieku powyżej 30 lat jest najczęściej spacer. Aż 60% kobiet i 51% mężczyzn po sześćdziesiątce wybrało jako cel odwiedzania parku spacer. Dla 28% ludzi młodych (w wieku 15-30 lat) powodem wyjścia do parku są spotkania ze znajomymi.

Zdaniem 25% ankietowanych parki powinny spełniać funkcje zdrowotną i sportową. Najczęściej odpowiedź taką wybierały osoby do 30. roku życia – 34%, a najrzadziej osoby między 31. a 60. rokiem życia – 16%. Panowie w wieku 15-30 lat preferują uprawianie sportu w parku (27%) lub spotkania ze znajomymi (30%).

Funkcje kulturalno-rozrywkowa i dydaktyczno-edukacyjna uzyskały podobne poparcie wśród ankietowanych, czyli około 20%. Najczęściej wybierały je osoby w przedziale wiekowym 31-60 lat.

Co powinno znajdować się na terenie parku?

W ankiecie jako elementy wyposażenia parku zaproponowano: plac zabaw dla dzieci, tablice z planem parku, informujące o jego historii, ścieżki rowerowe, urządzenia sportowe (boiska do gier), altany, szalety miejskie, zbiorniki wodne, fontanny, obiekty gastronomiczne, pomniki, rzeźby, kapliczki. Spośród wymienionych elementów wyposażenia parku, najbardziej pożądanymi przez użytkowników są zbiorniki wodne i fontanny – 14%. W każdej grupie wiekowej były one wysoko punktowane.

Następnym, potrzebnym obiektem w parku jest plac zabaw dla dzieci – 12%. W szczególności twierdzą tak kobiety w średnim wieku oraz ludzie starsi – po sześćdziesiątce. Na kolejnych miejscach uplasowały się ścieżki rowerowe i urządzenia sportowe – po 11%. Te elementy najbardziej podobają się młodej grupie wiekowej, od 15 do 30 roku życia.

Tablice z planem parku oraz informacje o jego historii chętnie widzieliby ankietowani po sześćdziesiątym roku życia – 10%. Najrzadziej wybieraną odpowiedzią były pomniki, rzeźby i kapliczki (uzyskały poparcie tylko 3% ankietowanych) oraz obiekty gastronomiczne (4% badanych).

Jak powinny funkcjonować parki?

Jedynie 7% badanych nie czuje się dostatecznie bezpiecznie w parkach, natomiast pozostali – 74%, czuje się raczej bezpiecznie, a 19% nie odczuwa żadnego poczucia niebezpieczeństwa. Najmniej pewnie czują się osoby z najstarszej grupy wiekowej (10-15%), następnie osoby w średnim wieku (2-7%), a jeśli chodzi o badanych pomiędzy 15. a 30. rokiem życia to są to przede wszystkim kobiety (5%). Ponad połowa wszystkich ankietowanych (53%) popiera ideę zwiększenia liczby patroli policji i straży miejskiej na terenie otwartego parku. Ten sposób zapewnienia odwiedzającym bezpieczeństwa w parku wybrało 73% osób powyżej 60. roku życia.

Natomiast 22% osób spośród grupy wiekowej 31-60 lat wybrało opcję ogrodzenia parku i zamykania go na noc. Ponadto, 31% badanych kobiet w wieku od 15 do 30 lat popiera monitorowanie parku. Również kobiety w średnim wieku opowiadają się za tym pomysłem (24%). Z kolei 24% mężczyzn w wieku od 15 do 30 lat czuje się wystarczająco bezpiecznie i uważa, że nie trzeba wprowadzać żadnych zmian.

Zdaniem 41% użytkowników parków należy zainwestować w zagospodarowanie terenów zielonych oraz infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej. Spośród osób po 60. roku życia tę odpowiedź zaznaczyło aż 55%. Na drugim miejscu, jak sądzi 22% ankietowanych, powinno się inwestować w rozwój infrastruktury związany z kulturą i edukacją.

Jak zauważa 96% respondentów, parki powinny się różnić od siebie sposobem zagospodarowania i oferowanymi atrakcjami. Na pytanie, czy olsztyńskie parki wymagają poprawy ich dzisiejszego stanu, 31% ankietowanych udzieliło odpowiedzi twierdzącej, a 64% raczej twierdzącej.

Spośród badanych odwiedzających parki w okresie letnim 38% bywa w nich częściej niż raz w tygodniu, a 31% przynajmniej raz na tydzień. Jedynie 10% odwiedzało latem parki bardzo rzadko lub w ogóle. Najczęściej latem parki odwiedzają osoby w przedziale wiekowym 15-30 lat oraz osoby powyżej 60. roku życia. Najrzadziej w parkach można spotkać mężczyzn w wieku od 31-60. Raz na miesiąc bywa w parku 39% ankietowanych, a 27% jeszcze rzadziej lub w ogóle. Również kobiety w tym przedziale wiekowym wykazują mniejsze zainteresowanie parkami, jednak 41% z nich odwiedza park chociaż raz na tydzień.

Zima nie sprzyja częstym wizytom mieszkańców Olsztyna w parkach. Odwiedzają je średnio raz w miesiącu, czasami rzadziej lub w ogóle. Jedynie najstarsza grupa wiekowa, czyli osoby powyżej sześćdziesiątki, chodzą tam częściej – raz na tydzień (20%).

Wnioski

Oczekiwania społeczne względem parków są wyraźnie zróżnicowane ze względu na płeć badanych i ich wiek.

Oczekiwania respondentów grupy wiekowej 15-30 roku życia:

- park powinien być nie tylko miejscem do spacerowania, ale również do uprawiania sportów, w którym można poprawić swoją kondycję poprzez aktywność fizyczną;
- park powinien służyć spotkaniom ze znajomymi, by móc spędzać wspólnie czas na wypoczynku;
- park powinien być miejscem imprez plenerowych typu majówka, koncert czy różnego rodzaju organizacja pokazów;
- park powinien być wyposażony w stojaki na rowery, ze względu na rowerzystów chętnie odwiedzających te tereny. Ponadto przy parku winien się znajdować parking dla osób zmotoryzowanych oraz przystanki komunikacji miejskiej;
- park powinien być otwarty, nieogrodzony. By zwiększyć bezpieczeństwo należałoby tylko wprowadzić częstsze patrole policji lub straży miejskiej, bądź ewentualnie monitorować obiekt;
- w parkach należy poprawić stan terenów zieleni, rozwój infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej.

Oczekiwania osób w wieku 31-60 lat:

- park powinien pełnić funkcję rekreacyjną i wypoczynkową, a także dydaktyczno-edukacyjną;
- park powinien być wyposażony w plac zabaw dla dzieci, ścieżki rowerowe, urządzenia sportowe;
- przy parku winien być parking dla osób zmotoryzowanych;
- najchętniej widzianym elementem parku są zbiorniki wodne i fontanny;
- większość parków powinna być otwarta, tylko te, które uznaje się za niebezpieczne powinny być ogrodzone i zamykane na noc. By zwiększyć bezpieczeństwo należałoby też wprowadzić częstsze patrole policji lub straży miejskiej;
- w parkach należy zainwestować w poprawę stanu terenów zieleni, rozwój infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej.

Oczekiwania grupy wiekowej powyżej 60. roku życia:

- park powinien być miejscem odpoczynku na łonie natury, a nie spotkań towarzyskich czy plenerowych imprez kulturalnych;
- najchętniej widzianym elementem parku są zbiorniki wodne i fontanny oraz altany;
- parki powinny być otwarte, a dla zwiększenia bezpieczeństwa wystarczy wprowadzić częstsze patrole policji oraz straży miejskiej.

Zdaniem wszystkich ankietowanych, parki powinny różnić się między sobą sposobem zagospodarowania i oferowanymi atrakcjami.

Literatura

MIESZKOWICZ K., 2008. Plan zarządzania parkiem podzamcze w Olsztynie. Maszynopis. Praca magisterska. Katedra Planowania i Inżynierii Przestrzennej UW-M, Olsztyn.

THE MODERN FUNCTIONS OF URBAN PARKS IN THE ASPECT OF THE SOCIAL EXPECTATIONS

Summary. The problem of urban parks was presented in the paper. The functions and the assignment of that parks were described there. Some inhabitants of the town of Olsztyn were asked about their expectations connected with urban parks. The author presented the results of the studies in that paper. Contact with nature, recreation and meetings with other people were the most important social expectations connected with urban parks.

Key words: urban park, functions of parks

Adres do korespondencji – Corresponding address:

Magdalena Nowak-Rzasa, Katedra Planowania i Inżynierii Przestrzennej, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, ul. Prawocheńskiego 15, 10-724 Olsztyn, Poland, e-mail: magda.nowak@uwm.edu.pl

Zaakceptowano do druku – Accepted for print:

3.11.2008

Do cytowania – For citation:

*Nowak-Rzasa M., 2009. Współczesne funkcje parków miejskich w aspekcie oczekiwań społecznych. *Nauka Przyr. Technol.* 3, 1, #11.*